

PERICOLUL SOCIAL AL FAPTEI DE VÂNAT ILEGAL

Anastasia BOLDESCU

CZU: 343.77:349.6:574

nastea.braniste@mail.ru

Pericolul social (prejudiciabilitatea) al faptei este una dintre trăsăturile esențiale ale infracțiunii. Din alin. (1) art. 14 CP RM rezultă că, în lipsa acestei trăsături, fapta nu poate fi considerată infracțiune. Evaluarea pericolului social al unei fapte este prerogativa exclusivă a legiuitorului. În acest mod, în acord cu lit. n) alin. (3) art. 72 al Constituției, statul își realizează politica penală. Având în vedere necesitățile politicii penale, în art. 233 CP RM se consideră infracțională doar acea faptă de vânat ilegal care este săvârșită fie fără autorizația corespunzătoare, fie în perioada interzisă, fie în locurile interzise, fie cu unelte și metode nepermise, cu condiția că această faptă cauzează daune ce depășesc 200 de unități convenționale. Răspunderea se agravează, dacă fapta de vânat ilegal este săvârșită de o persoană cu funcție de răspundere, de o persoană publică ori de o persoană cu funcție de demnitate publică. Astfel, la evaluarea pericolului social al vânatului ilegal au fost luate în considerare următoarele criterii: 1) însemnătatea pentru societate a valorii sociale vătămate prin vânatul ilegal; 2) caracterul și gravitatea urmărilor prejudiciabile produse în urma comiterii vânatului ilegal; 3) particularitățile ce caracterizează ilegalitatea faptei săvârșite (locul, timpul, mijloacele etc.); 4) caracteristicile subiectului infracțiunii. Evaluând în ansamblu aceste criterii, legiuitorul a stabilit că faptele, incriminate în art. 233 CP RM, sunt infracțiuni mai puțin grave.

Stabilirea răspunderii penale pentru vânatul ilegal este justificată în deplină măsură. În acest fel, legiuitorul a consacrat ideea că fapta în cauză poate perturba procesele ecologice de pe planetă și de a reprezenta o amenințare gravă pentru diversitatea biologică. Prin săvârșirea vânatului ilegal se contribuie la agravarea situației care este deja alarmantă. În acest sens, în Hotărârea Parlamentului nr. 1442/1997 se menționează: „Exploatarea extensivă a ecosistemelor naturale prin defrișarea pădurilor, valorificarea stepelor, desecarea bălților, construcția de baraje pe râuri, precum și intensificarea proceselor agricole au contribuit la diminuarea diversității specifice a faunei de vânătoare”. L. Plop susține just: „Dependența omului de natură se accentuează și se caracterizează prin caracterul tot mai limitat al resurselor naturale în raport cu cererea provenită din activitatea umană și prin degradarea excesivă a mediului înconjurător” [1]. De asemenea, în Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 274/2015 se prevede: „În cadrul ecosistemelor naturale și seminaturale există stabilite conexiuni intra- și interspecifice prin care se realizează schimburile materiale, energetice și informaționale ce asigură productivitatea, adaptabilitatea și reziliența acestora. Aceste interconexiuni sunt extrem de complexe, fiind greu de estimat importanța fiecărei specii în funcționarea acestor sisteme și care pot fi consecințele diminuării efectivelor acestora sau a dispariției, pentru asigurarea

supraviețuirii pe termen lung a sistemelor ecologice, principalul furnizor al resurselor de care depinde dezvoltarea și bunăstarea umană. De aceea, menținerea biodiversității este esențială pentru asigurarea supraviețuirii oricăror forme de viață, inclusiv a oamenilor”. Totodată, în Anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 301/2014 se prevede: „Existența unui mediu curat contribuie incontestabil la asigurarea drepturilor fundamentale ale omului prevăzute de Constituția Republicii Moldova: dreptul la viață și dreptul la sănătatea fizică și morală. Aceasta implică păstrarea calității principalelor componente ale mediului (a aerului, apei, solului, florei și faunei), în condițiile unei dezvoltări durabile”. În natură totul este interconectat și interdependent, de aceea atingerea adusă faunei produce efecte negative asupra tuturor celorlalte componente principale ale mediului, prejudiciind, în cele din urmă, beneficiarul acestora – omul. De prezența și calitatea tuturor acestor componente fără excepție depinde chiar perpetuarea speciei umane. Apărarea penală a mediului (ca ansamblu al tuturor componentelor sale) este atât de importantă pentru societate, încât în alin. (1) art. 2 CP RM aceasta este proclamată scop al legii penale. Pe această cale, legiuitorul a dorit să sugereze că atingerile aduse mediului (inclusiv biodiversității faunei) condiționează inevitabil reducerea speranței de viață și degradarea genofondului populației.

Regnul animal, în întreaga lui diversitate, are un impact semnificativ asupra existenței umane și este considerat a fi o parte indispensabilă a mediului. Regnul animal posedă potențialitatea de a satisface cele mai variate necesități ale oamenilor, inclusiv cele spirituale și materiale. În art. 2 al Legii nr. 439/1995 găsim definiția foarte ilustrativă a noțiunii „proprietate utilă a animalelor”: „trăsătură care caracterizează animalele prin calitatea lor folositoare pentru mediul ambiant, populație, agricultură, silvicultură etc.”. Așadar, animalele sălbatice prezintă valoare nu doar ca parte componentă a mediului. Animalele sălbatice trebuie privite mai cu seamă în contextul relației „om–natură”. Însă utilitatea animalelor sălbatice pentru diversele domenii ale activității umane trebuie privită din perspectiva faptului că regnul animal este o resursă limitată, epuizabilă, extenuabilă. Exploatarea irațională a acestei resurse poate avea urmări iremediabile. Tot mai multe specii de animale dispar, sunt critic periclitare, periclitare sau rare. Accesibilitatea tot mai mare a diverselor dispozitive de detectare, ademenire și capturare a animalelor sălbatice nu le lasă acestora prea mari șanse de supraviețuire. Datorită progresului tehnico-științific, vânatul ilegal devine tot mai facil. În acest mod, sporește probabilitatea încălcării mai frecvente a prevederilor lit. e) alin. (2) art. 126 al Constituției, conform cărora „statul trebuie să asigure [...] exploatarea rațională a pământului și a celorlalte resurse naturale (evid. ns.), în concordanță cu interesele naționale”. Animalele sălbatice sunt resurse naturale vii, iar vânatul ilegal poate fi privit ca activitate economică ilegală *sui generis*. În afară de dispariția sau reducerea semnificativă a efectivului de vânat, efectele economice negative ale vânatului ilegal constau în creșterea cheltuielilor statului pentru diverse măsuri de protecție a mediului: repopularea animalelor

sălbatică; creșterea puietului; efectuarea de expertize ecologice; neîncasarea de către stat a taxelor pentru licențe, autorizații, trofee etc.

În aceste condiții nu poate să nu se schimbe atitudinea societății față de pericolul social al vânatului ilegal. În Hotărârea Parlamentului nr. 605 din 02.11.2001 se menționează: „Reforma tuturor domeniilor economiei naționale a condiționat necesitatea schimbării atitudinii față de folosirea resurselor naturale, a promovării unei dezvoltări economice și sociale compatibile cu mediul înconjurător”. Ca urmare, prin Legea nr. 211/2003, în sancțiunea art. 233 CP RM, după cuvintele „unități convenționale” au fost introduse cuvintele „sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore”. Prin Legea nr. 292/2007, în dispoziția art. 233 CP RM, cuvintele „în proporții mari” au fost substituite prin cuvintele „ce depășesc 200 de unități convenționale”. Prin Legea nr. 207/2016, în sancțiunea art. 233 CP RM a fost majorat cuantumul amenzii stabilite pentru subiectul persoană fizică (textul „de la 200 la 500” a fost substituit cu textul „de la 550 la 850”) și pentru subiectul persoană juridică (textul „de la 1000 la 3000” a fost substituit cu textul „de la 2000 la 4000”). În fine, prin Legea nr. 157/2018, alineatul unic al art. 233 CP RM a devenit alineatul (1); în dispoziția alineatului (1), cuvintele „fie cu folosirea situației de serviciu,” au fost excluse; art. 233 CP RM a fost completat cu alineatul (2) cu următorul conținut: „(2) Aceeași acțiune săvârșită de o persoană cu funcție de răspundere, de o persoană publică ori de o persoană cu funcție de demnitate publică se pedepsește cu amendă în mărime de la 700 la 1000 de unități convenționale sau cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții pe un termen de până la 3 ani, sau cu închisoare de la 3 la 5 ani”. Toate aceste modificări și completări, privite ca manifestări ale politicii penale a statului, mărturisesc despre dorința legiuitorului de a reacționa eficient, flexibil, prompt și proporțional la noile provocări sociale care redimensionează caracterul și gradul de pericol social al vânatului ilegal.

În concluzie, pericolul social al vânatului ilegal constă în aceea că dobândirea abuzivă a resurselor naturale vii poate duce la reducerea rapidă și semnificativă a efectivului de animale sălbatică din mediul natural, la încetinirea proceselor de recuperare a acestor resurse, la dispariția în unele cazuri a anumitor specii de animale sălbatică, la cauzarea de daune ireparabile sistemelor ecologice existente, precum și la reducerea șanselor omenirii de a viețui într-un mediu sănătos și divers, de a fi în armonie cu natura, de a beneficia de bunăstare psihologic-afectivă.

Referințe:

1. PLOP, L. Ecologia ca aspect al securității naționale. În: *Dezvoltarea Armatei Naționale în contextul aprofundării reformelor democratice: Materialele conferinței cu participare internațională*, 1 martie 2017. Chișinău: S.n., 2017, pp. 37-41. ISBN 978-9975-84-033-0.